

1964 Peter Cook

Zoom en 'echte' architectuur

Het denken van de architectengroep Archigram [Cook 1963], die zichzelf met termen als metamorfose, emancipatie en interactie als subversief presenteerde, kan worden gezien als passend in de lijn van de historische avant-garde. Deze was er op gericht de traditionele domeinomschrijvingen van kunst en architectuur te ondergraven en vorm te geven aan een nieuwe, actieve verhouding tussen kunst en maatschappij. Archigram aanvaardde evenwel de spelregels opgelegd door een kapitalistische, hoogontwikkelde industriële samenleving en vertoonde in dat opzicht niet echt een radicaal-kritische houding. Wel legde Archigram de nadruk op dynamiek en mobiliteit en knoopte zo aan bij de toekomstgerichtheid van onder meer het futurisme. Het artikel 'Zoom and "real" architecture', het editoriaal van het vierde nummer van het tijdschrift Archigram, plaatst de gebrekkige omgang van de bestaande architectuur met dynamiek tegenover space-comics, die er in hetzelfde nummer veel beter in slagen om vorm te geven aan snelheid en beweging. Peter Cook vergelijkt de werking van deze sciencefiction stripverhalen met de enthousiasmerende profetieën van de voorlopers van het modernisme, zoals Alpine Architektur (1919) van Bruno Taut [Taut 1924]. (KB/HH)

oorspronkelijke publicatie Peter Cook, 'Zoom and "real" architecture', Archigram (1964) nr. 4.

bron Peter Cook, 'Zoom and "real" architecture. Editorial from Archigram 4', Archigram, Studio Vista, Londen 1972, pp. 27-29.

literatuur Dennis Crompton (red.), Concerning Archigram, Archigram Archives, Londen 1998.

Christian W. Thomsen, 'Archigram and its predecessors or did we really live in a yellow submarine?', A+U (1994) nr. 5, pp. 74-95.

■ kapitalisme ■ stedelijkheid ■ volk

We keren terug naar het onderwerp dat ons in de eerste Archigram bezighield: het zoeken naar uitwegen uit de stagnatie waarin de architecturale scene verkeert. De voortdurende malaise heeft niet enkel te maken met de middelmatigheid van het object, maar vloeit ook voort – en dit is veel ernstiger – uit de zelfingenomenheid van de beroepsklasse die dat soort architectuur ondersteunt. De uitspraak dat 'moderne architectuur is gearriveerd', klinkt vandaag minder toepasselijk dan ooit.

Wat vandaag echter wel meer dan ooit kan, is het produceren van gebouwen die tegelijkertijd 'welgemanierd' zijn... en verstoken van enig lef. De hedendaagse Britse architectuur heeft in essentie meer te maken met de traditie van de 'lijn van de minste weerstand' – gaande van Queen Anne's Mansions via Dolphin Square tot het Hilton – dan met de nieuwe architectuur uit de jaren twintig en dertig. Hoewel het bespottelijk zou zijn binnen het huidige decennium een 'heroïsche' fase te forceren, staat het vast dat de cyclus te snel het 'tragische' stadium heeft bereikt.

Liefhebbers van de *mainstream* kunnen tegenwoordig getuigen van het toenemend en schaamteloos gebruik dat men maakt van hoeken van 45°, niveaoverschillen, het 3-D prefab paneel en de rest: een cosmetica ontleend uit de schoonheidsdoos van de originelen om het schematische van de jongste minste-weerstandslinje (traditie) op te dirken.

Het zou te gemakkelijk zijn geweest om achterom te kijken en Archigram te vullen met drie dozijn van de meest gerespecteerde architecturale lekkernijen van de laatste vijftig

We moeten het feit onder ogen zien dat er tijden aanbreken waarin de mens wellicht in staat zal zijn intellectuele vermogens en inventiviteit te vergroten op dezelfde manier als hij in de negentiende eeuw van machines gebruikmaakte om zijn fysieke vermogens te vergroten. Net als toen verliezen we daarmee onze onschuld. En net als toen kan deze onschuld, eenmaal verloren, natuurlijk niet herwonnen worden. Dit verlies schreeuwt om erkenning, niet om ontkenning.

Uit Dat is architectuur, p. 355.